

<http://www.rider.edu/~suler/psycyber/cybdream>.

10. Suler John. The Online Disinhibition Effect". Revista "CyberPsychology and Behavior", 2002, vol. 2. Pe site-ul: www.rider.edu/suler/psycyber/psycyber.html

11. www.gov.md.

EVALUAREA VALORILOR PSIHOSOCIALE ALE STUDENȚILOR FACULTĂȚII DE FARMACIE A USMF „NICOLAE TESTEMIȚANU”

Elena Babără

(Coordonator științific: Iuliana Fornea, dr, conf. Universitar)
Catedra de Economie, Management și Psihopedagogie în medicină,
USMF „Nicolae Testemițanu”

Summary

Evaluation of psycho-social values of students of the faculty of Pharmacy, SUMPh „Nicolae Testemițanu”

The faculty of Pharmacy of the State University of Medicine and Pharmacy „Nicolae Testemițanu” carries out its mission by cultivating and promoting in all the activities the academic spirit, the tradition of national pharmacy school, by knowing the true values which the faculty of pharmacy has produced.

Analyzing the value classification of ranking–purposes and the instrumental–values orientations, the pharmacy students have established the following legitation, that expresses the forming of some incorporated blocs of values orietations of medical students, and they are: the block of profesional and personal self-realization by active involvement and the capacity to recieve and use the knowledge and mental abilities in a rational way, through self-control, scrupulosity, optimism, education and at the same time by respect and personal dignity.

Rezumat

Facultatea de Farmacie a USMF „Nicolae Testemițanu” își exercită misiunea sa prin cultivarea și promovarea în toate aceste activități a spiritului academic, a tradiției școlii farmaceutice naționale, prin cunoașterea valorilor reale pe care le-a produs Facultatea de Farmacie.

În urma analizei clasamentului orientărilor valorice-scopuri și orientărilor valorice-instrumentale, studenții facultății de farmacie am stabilit următoarea legitate, ce se exprimă în formarea unor blocuri constitutive ale orientărilor valorice ale studenților USMF „Nicolae Testemițanu”, acestea sunt: *blocul auorealizării personale și profesionale*, prin implicarea activă și capacitatea de a primi și a utiliza cunoștințele și abilitățile psihice în mod rațional, prin autocontrol, conștiinciozitate, optimism, educație și respect față de oameni și demnitate personală.

Actualitatea

Universitatea este o unitate fundamentală a învățământului superior, o componentă esențială a sistemului educațional și, totodată, o instituție de prim rang în societatea contemporană.

Numeroși absolvenți ai învățământului superior medical al RM, au devenit personalități de marcă în domeniile învățământului superior și ale cercetării științifice, în activitatea publică și politică, în creația literară și tehnică, în spațiul mass-media, în viața economico-socială, reușind, astfel, să impună numele și renumele instituției noastre nu numai în societatea românească, ci și în relațiile cu alte comunități academice prestigioase de peste hotare.

Ca centru al învățământului superior medical din RM, USMF „Nicolae Testemițanu” și-a desfășurat activitatea didactică și de cercetare într-o ambianță spirituală cu o îndelungată și bogată tradiție, de o constantă elevație intelectuală, la a cărei cristalizare au contribuit gânditori plecați de pe aceste meleaguri și care au devenit nume de referință în știință.

Schimbarea în învățământ reprezintă un fenomen complex, care presupune un ansamblu de acțiuni cu caracter strategic, ce se desfășoară în timp în limitele instituției de învățământ. Pornind de la afirmația lui Fullan și Miles (1992) că „nici o schimbare nu ar fi mai temeinică decât expansiunea rapidă a capacității indivizilor și organizațiilor de a înțelege schimbarea și de a face față acesteia”, este necesar să se descrie aspectele acestui amplu proces, cunoașterea și acceptarea cărora fac posibilă mișcarea înainte, spre viitor, spre progresul școlii, permit a controla schimbarea, inovația în scopul garantării succesului elevilor.

Schimbarea are loc când apar noi valori în conceperea unui sistem de organizare. Deci, este vorba despre o schimbare a structurii, a valorilor, a reprezentărilor, a normelor și regulilor de funcționare, interiorizate de către profesioniști, a identității profesionale - despre o înnoire a procesului de identificare [6, p. 3].

Facultatea de Farmacie ca instituție publică își asumă misiunea de a pregăti profesioniști în domeniul farmaceutic pentru a oferi personal specializat, competitiv atât la nivel național cât și la nivel internațional. Facultatea oferă studenților un cadru bine definit științific, cu valențe teoretice și practice remarcabile (specialiști de înalt nivel, dotare corespunzătoare, spațiu adecvat și relații interumane sănătoase).

Rolul social al învățământului universitar este acela de a pregăti specialiști de înaltă calificare profesională, în măsură să activeze în domenii specifice de muncă și să asigure coordonarea acestora. Universitatea constituie cadrul organizat de însușire sistematică a cunoștințelor științifice, artistice, tehnice, teologice etc., a deprinderilor profesionale și a valorilor caracteristice pentru o societate, o epocă istorică și o civilizație umană. Ea are menirea de a cultiva virtuțile intelectuale ale tinerilor, de a selecta individualitățile capabile de creație, de inovație și de a întreține în rândul studenților pasiunea pentru cunoaștere și interesul pentru înalta performanță.

Datorită instrucției universitare este permanent alimentată categoria socială a oamenilor de creație, care făuresc valorile materiale și spirituale indispensabile oricărei societăți. Calitatea pregătirii profesionale și ponderea absolvenților de învățământ superior influențează direct eficiența sau eficacitatea muncii sociale, calitatea vieții colective, fapt care demonstrează importanța instituției universitare în realizarea aspirațiilor de progres ale unei societăți naționale. De asemenea, destinul fiecărui om depinde de nivelul și conținutul educației de care dispune, de echipamentul cultural dobândit în școală.

Facultatea de Farmacie a USMF „Nicolae Testemițanu” își exercită misiunea sa prin:

- formarea de farmaciști cu o instruire farmaceutică de ansamblu, educați astfel încât să își însușească imperatiile de ordin uman și etic ale profesiei, să fie capabili, prin cunoștințele teoretice și pregătirea practică obținută în facultate, să evolueze profesional, și să servească, în mod specific, interesele pacientului;

- promovarea spiritului academic de cooperare și colaborare la nivelul comunității academice și în afara ei, perfecționarea relațiilor interumane atât în contactul cadru didactic – student, cât și între cadrele didactice;

- cultivarea și promovarea în toate aceste activități a spiritului academic, a tradiției școlii farmaceutice naționale, prin cunoașterea valorilor reale pe care le-a produs Facultatea de Farmacie.

- participarea și susținerea colaborării Facultății de Farmacie cu alte facultăți și instituții de cercetare biomedicală din țară și străinătate.

Cel mai de preț capital al omului este capitalul intelectual, a cărui șlefuire și valorificare se desfășurează prin intermediul sistemului de învățământ superior. Atunci când activitățile intelectuale și creative dintr-o societate devin preponderente – în raport cu activitățile bazate pe abilități fizice și operații repetitive – se poate aprecia că respectiva societate a dobândit resursele necesare pentru înnoire și evoluție competitivă.

Universitatea, ca sistem de activități instituționalizate, îndeplinește o multitudine de funcții intrinseci și extrinseci, din rândul cărora se detașează următoarele:

1. **funcția instructivă** – de transmitere a unor ansambluri de cunoștințe acceptabile social, fundamentale și de specialitate (consacrate în devenirea umanității), precum și a unor informații importante de actualitate, semnificative pentru însușirea unei culturi profesionale și pentru formarea unei structuri logice de gândire;

2. **funcția educativă** – de modelare a personalității individuale, prin crearea unui climat organizațional, întemeiat pe promovarea unor valori dominante ale umanității: binele, adevărul, libertatea, demnitatea, frumosul, responsabilitatea, datoria, dreptatea, fericirea, cooperarea, pacea ș.a.;

3. **funcția socializatoare** – de pregătire a tinerilor pentru asumarea unor roluri familiale, profesionale și sociale viitoare, de integrare a lor în societate prin exercitarea unei activități utile (însușindu-le respect pentru disciplină, autoritate și ierarhie);

4. funcția de calificare profesională – de atestare a pregătirii teoretice și practice într-un domeniu de specialitate, care permite absolvenților să exercite o meserie calificată, recunoscută oficial (la nivel național și, uneori, pe plan internațional);

4. **funcția de selecție valorică a studenților, de descoperire și afirmare a vocațiilor profesionale și culturale;**

5. **funcția de mijloc de împlinire a unor nevoi individuale**, cum ar fi: cele cognitive, de autorealizare personală, de apartenență la un grup (de colegi, prieteni), de securitate și prestigiu social, de autocunoaștere și autoapreciere, de comunicare și dobândire a unor satisfacții de ordin material, sentimental și moral, de motivare în activitate și optimism, de încredere în forțele proprii;

6. **funcția culturală** – de difuzare sistematică a valorilor spirituale, umaniste și democratice ale societății contemporane, menite să asigure ordinea și stabilitatea socială, progresul în gândire și acțiune;

7. **funcția de integrare în comunitatea academică mondială**, prin propria creație și cercetare științifică, precum și prin valorificarea cunoștințelor apărute în lume, având în vedere că învățământul superior se bazează pe caracterul universal al cunoașterii;

8. funcția de agent credibil al schimbărilor **în diferite sectoare ale activității economico-sociale, culturale și politice, avansând noi tipuri de relații interumane și de comportament colectiv, modele organizaționale și instituționale, precum și anumite stiluri de viață și mesaje intelectuale.**

Managementul schimbării în învățământul superior prevede tranziția de la vechea paradigmă informativ-reproductivă la noua paradigmă pedagogică aplicativ-formativă.

Procesul general de educație, cuprinzând componentele: de învățare, instruire și educație trebuie orientat spre formarea competențelor necesare personalității:

1. **Componentul învățării**, ce prevede activitatea independentă de acumulare a cunoștințelor de către student.

2. **Componentul instruirii**, care include organizarea activităților planificate a cadrelor didactice din instituțiile superioare de învățământ și activitatea realizată de părinți și societate în scopul formării priceperilor și abilităților necesare oricărei persoane pentru viața activă.

3. **Componentul educației și formării, ce conține activitatea complexă a cadrelor didactice și a actorilor sociali, orientate spre formarea unor personalități adevărate și eficiente.**

Sistemul învățământului și instituția de învățământ superior medical îi conferă capabilitate - competențele, atitudinile personalului, ce prezintă valoare pentru instituția dată. Deci, nu este vorba de resurse umane, ci de capitalul uman, iar activitatea managerială se va concentra pe valorificarea optimă a capitalului uman de care dispune instituția de învățământ (competențe, atitudini, aspirații, creativitate, inteligență, experiență, loialitate, adaptabilitate, comportamente proactive, etc.) în vederea orientării acestuia spre realizarea misiunii sale strategice.

Valorificarea optimală a capitalului uman oferă posibilitatea ca instituția de învățământ să devină competentă și competitivă. Managementul centrat pe om implică o redefinire și reconsiderare a problematicii managementului resurselor umane în universitate, ce pune în centrul atenției personalitatea angajatului văzut în integralitatea sa ca unitate bio-psiho-socio-culturală, ca o sinteză unică a caracteristicilor sale biologice, a structurilor sale psihice, a mijloacelor culturale de care dispune și a valorilor după care se conduce, a competențelor și abilităților sale de a acționa eficient.

Managementul bazat pe competențe apreciază potențele de ansamblu ale omului ca ființă multidimensională: valorile morale, sociale, sentimentele de responsabilitate și solidaritate umană, cooperarea și relațiile bazate pe încrederea reciprocă îi redă umanitatea, individualitatea creatoare, personalitatea, autonomia responsabilă, aprecierea celuilalt, etc.

Deci, în accepțiune postmodernistă se solicită o strategie axată pe valori, o activitate nu de folosire mai mult și mai bine a omului, ci, în primul rând, *de evidențiere a omului ca valoare*, a vedea ce poate și ce trebuie să facă instituția pentru ca el să se autorealizeze. În sensul acestor afirmații, *conceptul de calitate* presupune: totalitatea trăsăturilor și caracteristicilor sistemului de activități, orientate spre personalitate, creație, responsabilitate, autorealizare și autodezvoltare profesională a studenților, orientată spre cooperare, dialog și parteneriat, ce determină asigurarea standardelor de calitate pentru serviciile educaționale pe care instituția le oferă societății.

Scopul

Studierea procesului de orientare profesională și valorică, cât și evaluarea valorilor psihosociale ale studenților facultății de farmacie a USMF „Nicolae Testemițanu”.

Material și metode

Eșantionul a fost selectat din studenții anului I (200 persoane) ai facultății de Farmacie, a USMF „Nicolae Testemițanu”. Studiul a fost efectuat pe parcursul anilor 2009-2011.

Ca metode de cercetare a problemei date au fost utilizate:

- **Metoda teoretică** (analiza literaturii, ce vizează problema).
- **Metoda empirică** (Tehnica „*Orientările valorice*” a lui M. Rokici).
- **Metode statistice** de analiză și prelucrare a datelor experimentale.

Rezultate

Învățământul are un rol determinant în dezvoltarea socială, economică, culturală, științifică și politică a societății și în dezvoltarea personală a fiecărui beneficiar al educației.

Universitatea este principalul factor, ce contribuie la educarea viitorilor medici în spiritul respectării drepturilor și libertăților fundamentale ale omului și cetățeanului, ale societății, în spiritul respectării demnității și toleranței, al promovării diversității culturale și înțelegerii reciproce, al respectului pentru diversitatea opiniilor.

Rezultatele primite ne atestă, că orientările valorice-scopuri ale studenților facultății de farmacie sunt situate în zona sănătății fizice și psihice, vieții active, independenței și dezvoltării abilităților intelectuale, ce se exprimă prin nivelul de asimilare a cunoștințelor și experienței de viață (la nivel subconștient) și capacității de aplicare corespunzătoare a lor în societate. De asemenea, studenții sunt preocupați de posibilitățile de autorealizare personală la nivel național, exprimând interes deosebit față de starea generală bună în țară și pace (vezi tab. 1).

Tab. 1. Frecvența orientărilor valorice-scopuri ale studenților facultății de Farmacie a USMF „N. Testemițanu” (%)

<i>Nr.</i>	<i>Valori scopuri</i>	<i>M</i>	<i>m</i>
1.	Creativitate	13.7	0.28
2.	Cunoașterea, dezvoltare culturală și intelectuală	12.3	0.30
3.	Libertate cu independență în fapte și acțiuni	12.1	0.31
4.	Egalitate în drepturi pentru toți (echitate socială)	11.4	0.27
5.	Frumusețea în natură și artă	11.1	0.31
6.	Încredere în sine, eliberare de contradicțiile interne	10.8	0.36
7.	Petrecerea plăcută a timpului, satisfacții, distracții	10.8	0.30
8.	Recunoașterea, respectul celor din jur	10.5	0.34
9.	Serviciu interesant	10.4	0.35
10.	Viață, familie fericită	9.8	0.37
11.	Prezența prietenilor buni și devotați	8.8	0.30
12.	Dragoste, apropiere fizică și spirituală cu persoana iubită	8.5	0.39
13.	Înțelepciune și experiență de viață	8.2	0.34
14.	Viață asigurată material	8.0	0.33
15.	Viață activă	8.0	0.33
16.	Stare generală bună în țară, pace	5.8	0.39
17.	Sănătate fizică și psihică	5.8	0.31
18.	Independență	5.4	0.33

În procesul evaluării aspectelor morale ale personalității prin metoda ipotetico-deductivă a rezultatelor cercetării și integrarea lor în procesul de dezvoltare și formare a personalității studenților anului I ai facultății de Farmacie noi am studiat orientările valorice instrumentale ale studenților. În continuare noi prezentăm rezultatele clasamentului acestora prin valorile medii și eroarea standard (vezi tab. 2).

Tab. 2. Frecvența orientărilor valorice-instrumentale ale studenților facultății de Farmacie USMF „N. Testemițanu” (%)

<i>Nr.</i>	<i>Valori instrumentale</i>	<i>M</i>	<i>m</i>
1.	Intransigență față de sine și alții	14.4	0.30
2.	Delicatețe și tact în relațiile cu cei din jur	12.3	0.34
3.	Raționalism, capacitatea de a primi decizii corecte	11.9	0.32
4.	Altruism, priceperea de a înțelege și respecta alte opinii, tradiții și simțuri	11.1	0.29
5.	Independență	10.7	0.40
6.	Efectivitate, productivitate și vocație în muncă	10.3	0.29
7.	Răbdare, toleranță	9.4	0.29
8.	Îndrăzneală, sociabilitate, inițiativă spre noi activități	9.2	0.30
9.	Exigență și autojertivire	9.1	0.30
10.	Modestie, sinceritate și onestitate	8.9	0.33
11.	Cunoștințe vaste, erudiție, cultură generală înaltă	8.8	0.37
12.	Responsabilitate și compasiune	8.7	0.36
13.	Autocontrol, reflexivitate	8.6	0.28
14.	Conștiinciozitate, disciplină, sinestatornicie	8.1	0.40
15.	Perseverență	8.0	0.43
16.	Optimism, vitalitate, bunăvoință	7.8	0.40
17.	Educație, respect față de oameni și demnitate	6.6	0.31
18.	Acuratețe, scrupulozitate, precizie	6.3	0.32

Rezultatele primite ne atestă, că orientările valorice-instrumentale ale studenților facultății de farmacie sunt situate în zona dezvoltării valorilor-instrumentale, cu ajutorul cărora studenții percep posibilitatea realizării reușite a scopurilor sale primordiale, ce formează valorile autodeterminării și implicării active și eficiente în societate. În acest aspect studenții își conștientizează valoarea personală, semnificația și posibilitatea lor de a atinge un anumit nivel social. La acest bloc al valorilor ei atribuie: educația, respect față de oameni și demnitatea personală, acuratețea și precizia realizării activității sale, optimismul, perseverența și responsabilitatea profesională, conștiinciozitatea și autocontrolul personal, cultura generală înaltă, exigența, toleranța și onestitatea în relațiile cu ceilalți.

În general observăm o tendință clară de a-și dezvolta abilitățile personale de analiză și conștientizare a complexității manifestărilor psihice și interrelațiile dintre ele.

Discuții

Conform rezultatelor cercetărilor științifice actuale realizate, educația tinerei generații necesită reorganizare și reorientare considerabilă a valorilor și idealurilor în țara noastră. Procesul educativ-instructiv din instituțiile superioare de învățământ se cere reorientat spre Educație, accentele principale plasînd-se pe dezvoltarea personalității studentului și formarea treptată a competențelor acestuia.

Actualmente, întru realizarea curriculumului universitar, cadrele didactice universitare sunt chemați să aplice un ansamblu de metode și procedee didactice moderne, ce vor include tehnici bazate pe comunicarea asertivă, pe dialog constructiv și cooperare. În aceeași ordine de idei, ei sunt obligați să aplice metode interactive, orientate spre cultivarea interesului, motivației, activismului, colaborării sociale, spiritului de organizare, inițiativă, inventivitate și creativitate.

„Schimbarea tinde să se manifeste în cadrul instituțiilor în una din următoarele două forme: schimbarea planificată, care este o tranziție treptată, adesea neobservabilă, de la o stare la alta, și schimbarea planificată, al cărei obiectiv este să întrerupă cursul natural al evenimentelor pentru a institui o nouă ordine.” (D. Hopkins). Hopkins precizează că sursele din care poate să provină schimbarea, de asemenea, sînt două: planificată și progresivă.

Schimbarea educațională planificată îmbină schimbarea efectuată cu un scop definit și inovația într-o încercare de a planifica în mod conștient evoluția școlii ca răspuns la exigențele din exterior. Avansează și schimbarea progresivă, dar ea este mai puțin semnificativă în raport cu schimbarea planificată, ce ține de natura reformei educaționale.

Modificarea situației în instituția de învățământ superior este posibilă prin:

- creșterea forței de presiune față de schimbare;
- reducerea sau suprimarea completă a forțelor ce opun rezistență la schimbare;
- schimbarea direcției unei forțe, adică transformarea forței, ce se opune schimbării, în una care determină schimbarea [6, 3-4].

Calitatea activităților în domeniul resurselor umane depinde în mare măsură de gradul de implementare în cadrul instituției a SMC, a instrumentelor, metodelor și tehnicilor de management al calității. Există corelații directe între gradul de implementare a instrumentelor, metodelor și tehnicilor managementului calității și gradul de satisfacție a angajaților cu implicații directe asupra performanțelor instituției de învățământ [6, p. 18].

După cum este cunoscut, **valoarea** constituie rezultatul unui acord intersubiectiv al indivizilor și comunităților umane asupra acelor fapte, obiecte sau acțiuni considerate corespunzătoare unor nevoi sau trebuințe sociale, precum și unor idealuri umane.

“Valoarea reprezintă întruparea unor scopuri, proiecte, dorințe, intenții, adică obiectivarea esenței umane în produse ale activității creatoare, specifice pentru fiecare tip de atitudine umană (etică, estetică, teoretică, politică etc.)” [3].

Având în vedere aceste, I. Isac accepțiuni ale termenului – și pe cele înrudite, ne propunem să subliniem câteva aspecte ale ascensiunii agresive a non- și pseudo-valorilor în cultura de masă și societatea contemporană, cu dublul risc major al asimilării lor definitive pe plan mintal și comportamental, respectiv al identificării lor de către ceilalți cetățeni europeni cu

însăși esența ființei noastre etnice. Ne vom referi, astfel, la trei planuri sau direcții pe care sunt vehiculate non-valorile în Republica Moldova:

- planul lingvistic și al culturii naționale;
- planul educațional;
- planul comportamental-general (mai ales la vârsta adultă).

Desigur, discuția prezentă intră pe terenul cunoașterii, ca formă sau expresie degradată a frumosului artistic, moral și educațional, ce reprezintă „... un mod de existență și o stare de spirit, o mentalitate, o atitudine față de viață, un fel de a fi” [4].

În filosofia științei, promovate de K. R. Popper, Sf. Toulmin și alții, dar și în filosofia spiritului (G.W.Hegel, ș.a.) dezvoltarea nu este înțeleasă ca trecere de la ceva la altceva, ci ca ameliorare a unui anumit lucru, îndeosebi valori spirituale (adevăr, libertate, responsabilitate, bunătate, etc.). Ruperea acestor două laturi ale conceptului dezvoltării duce nu doar la erori de înțelegere, ci și la erori de strategie ale organizării dezvoltării societății „tradiționale”, îndeosebi în condițiile globalizării [7, p. 15].

Din toate considerentele relevate mai sus, preocupările în elaborarea unui model al cadrului didactic, ce tinde să fie un model cultural, reprezintă un punct de plecare în vederea regăsirii modelului autentic al cadrului didactic. Într-o cercetare dedicată imaginii profesorului în viziunea studenților au fost descrise o serie de calități importante pe care trebuie să le posede un profesor: empatie, comunicativitate, competență, tact pedagogic, inteligență, creativitate, obiectivitate, moralitate [10, p. 90-91].

Practica arată, că specialistul de valoare reală, care funcționează în ÎS trebuie să aibă atât un nivel înalt de pregătire substanțială, cât și particularități determinate ale personalității - *trăsături profesional-valorice ale personalității*. Trăsăturile personalității sunt necesare pentru interacțiunea și comunicarea la serviciu, atât cu studenții, cât și cu colegii, care îndeplinesc diferite obligațiuni funcționale.

E. F. Iwanicki consideră că în evaluarea unui profesor trebuie să ținem seama de:

- „*abilitățile pedagogice*”, adică „orice aptitudine, cunoștință sau poziție” a valorii profesionale care poate fi relevantă, dacă este „însușită într-o practică pedagogică reușită”.

- „*competența profesorului*”, adică „totalitatea cunoștințelor și aptitudinilor profesorului”.

- „*performanța profesorului*”, adică „ceea ce face un profesor în profesiunea lui mai mult decât ceea ce poate „face”.

- „*eficiența profesorului*”, adică „efectul pe care îl are performanța profesorului asupra studenților”.

Desigur, opiniei prezentate i se adaugă și altele care vor genera la rândul lor alte competențe și alte abilități. Alcătuirea unui *inventar al trăsăturilor unui profesor cu reușită* este foarte utilă, dar extrem de dificilă. Aceste trăsături influențează randamentul activității CDU având valoare și în completarea acțiunii altor factori de care depinde, în cele din urmă, nivelul de realizare a activității [10, p. 91].

Concluzii

În urma analizei clasamentului orientărilor valorice-scopuri și orientărilor valorice-instrumentale, studenții facultății de farmacie am stabilit următoarea legitate, ce se exprimă în formarea unor blocuri constitutive ale orientărilor valorice ale studenților USMF „Nicolae Testemițanu”, acestea sunt: **blocul auorealizării personale și profesionale**, prin implicarea activă și capacitatea de a primi și a utiliza cunoștințele și abilitățile psihice în mod rațional, prin autocontrol, conștiinciozitate, optimism, educație și respect față de oameni și demnitate personală.

Umanizarea valorilor psihosociale ale studenților poate fi obținută în procesul educațional universitar, după cum ne demonstrează experiența istorică, doar în baza disciplinelor umaniste: literatură, filosofie, psihologie, ș.a. Trebuie conștientizat faptul că nu e normal că „omul este lăsat pradă științelor pozitive, care, cu toate progresele lor, nu ne-au lămurit mai mult despre

om... Omul se depărtează de esențe, existența sa în lume capătă atributele inautenticului și efemerului, limbajul și comunicarea se dispersează în forme... degradante”. În asemenea condiții (ca și de fiecare dată) „pedagogia, dacă se vrea pe deplin întemeiată, va trebui să agreeze cu mai multă disponibilitate ofertele filosofiei”. Să nu uităm în acest caz și de faptul că filosofia „reprezintă o adevărată axiomă a umanismului” [7, p. 18].

În încheiere dorim încă o dată să atragem atenția asupra faptului că meritul exclusiv al disciplinelor umaniste, inclusiv și al filosofiei, constă în capacitatea de a pune în valoare Omul, demnitatea lui la nivel individual și social. Acestea orientează spre un mod de viață, ce ar avea ca obiectiv formarea și protejarea omenescului din om, altfel spus încurajarea și ocrotirea valorilor spirituale morale, psiho-sociale, intelectuale, ș.a. Doar în îmbinarea acestora cu bogăția cunoștințelor „pozitive”, puse la dispoziție de societatea contemporană, îi pot garanta individului și comunității sociale în totalitatea ei o dezvoltare deplină și armonioasă în condițiile complexe ale globalizării.

Bibliografie

1. Androniceanu A. Managementul schimbărilor. București: Editura ALL, 1998.
2. Dumitru Gh. Activitatea fizică și sănătatea în Uniunea Europeană. În: Revista Palestrica Mileniului III – Civilizație și sport. Revistă de studii și cercetări interdisciplinare. Universitatea de Medicină și Farmacie „Iuliu Hațieganu” Cluj-Napoca. Vol. IX, nr. 2 (32), iunie, 2008, p. 160-162.
3. Iacob L., Jurcău N. Psihologia Educației. Cluj-Napoca: Editura U.T. Pres, 2001.
4. Hopkins D., Ainsow M., West M. Perfecționarea școlii într-o eră a schimbării. Chișinău: Editura Prut Internațional, 1998.
5. Muntean A. Psihologia dezvoltării umane. Iași: Editura Polirom, 2006.
6. Personalitatea integrală – un deziderat al educației moderne. Materialele Conf. Șt. Intern., 29-30 oct. 2010. Coord. șt.: L. Pogloșa. N. Bucun; red. șt.: Ag. Bolboceanu, ș.a. Ch.: 2010, Tipogr. „Print-Caro”, 282 p.
7. Revista de Filosofie, Sociologie și Științe Politice. Nr. 3 (148), Chișinău, 2008. Pe site-ul: <http://iiesp.asm.md/wp-content/uploads/2010/12/Revista-2008-3-JIS-B5.pdf>.
8. Stanciu Ș. și alții. Managementul resurselor umane. SNSPA, București, 2003.
9. Fornea Iu. Orientările valorice ale actorilor implicați în Învățământul Superior Medical. În: Revista „Psihologie, Pedagogie specială, Asistență socială” Nr. 4 (5). UPS „Ion Creangă”, Chișinău, 2006, p. 57-66.
10. Fornea Iu. Optimizarea imaginii cadrului didactic universitar din medicină. În revista științifico-practică „Psihologie”, 2/2011, p. 87-95.
11. Țoca I. Management educațional. București: Editura Didactică și Pedagogică, 2002.
12. Бабэрэ Е. Социальные модели и ценности личности студентов медицинского ВУЗА. В: Вопросы теоретической и практической медицины: Издательство ГОУ ВПО «Башкирский Государственный Медицинский Университет Росздрава», 22-23 апреля, 2010. Том 1, с. 48-50.